

VASILE ȚIROIU - OMUL DE EXCEPȚIE (1896 - 1976)

Valeriu D. Cotea

Mulți dintre noi, îndeosebi dintre aceia în care trăirile din copilărie și adolescență își păstrează, în amintiri și doruri, ecourile nealterate de trecerea timpului, își amintesc de figuri de oameni care, prin calitățile lor de excepție, au rămas modele demne de urmat.

Una dintre cele mai luminoase figuri ale trecutului meu a fost și va rămâne și Vasile Țiroiu. Evocarea lui mi-a prilejuit câteva clipe de cumpănă în ce privește cuvântul sinteză care să-i definească personalitatea. Politicianul Vasile Țiroiu? Prefectul de altădată al județului Putna? Cercetătorul neobosit al vieții și frumuseții sufletești ale vrâncenilor din totdeauna, pe care i-a iubit cu atâta dăruire? Scriitorul, întrucât mai multe lucrări cu conținut literar și monografic sunt mărturii în acest sens? Sau care alt atribut i s-ar cuveni pentru a-l putea defini mai cuprinzător? Până la urmă m-am hotărât să-l denumesc *Vasile Țiroiu - omul de excepție*, cu o titulatură, poate patetică, dar foarte apropiată de adevăr.

S-a vorbit mult și cred că atâta timp cât dăinuirea acestui Neam va fi scrisă, se va continua să se redeștepte faptele nobile ale boierilor de altădată. Ale acelor boieri legați trup și suflet de acest pământ, dăruiți Neamului până la sacrificiul suprem, continuatori ai celor mai ilustre și mai sfinte tradiții și obiceiuri strămoșești, dreپți, loiali, justițiar, și nu ale acelor boieri de duzină, boierii de averi furate sau de alte acte

dezonorante care au întinat frumusețea denumirii de boier. De multe ori, calitățile sufletești ale unui om erau însoțite de expresia „*parcă ar fi un boier*” Chiar și unui nevoiaș, dar curat la suflet și cinstit, i se adăuga, din respect, față de calitățile supreme, titulatura de „*boier*”

Ei bine, Vasile Țiroiu a fost un mare boier de suflet, clădit în istoria meleagurilor vrâncene nu cu feudală definiție de stăpân al unor întinse suprafețe de teren, ci cu harurile cele mai caracteristice acestui Neam, bazate pe dărnicie, cinste, înțelegere, dreptate și dragoste de adevăr. Întreaga sa viață și activitate au fost închinată celor mai înălțătoare idealuri umane: slujirea cu bună credință și totală dăruire a intereselor locuitorilor vrânceni, și nu numai ale lor, printr-o viață exemplară, curmată neferic de dureros de evenimentele cumplite de după cel de-Al Doilea Război Mondial.

A vorbi despre activitatea complexă a magistratului, politicianului, ofițerului patriot, primarului comunei Bolotești, prefectului fostului județ Putna, agricultorului specialist și viticultorului cu inima pulsând în fiecare butuc de vie, fără să mai pomenim despre nenumărate alte activități pe care Vasile Țiroiu le-a onorat cu înalt profesionalism, ne-ar solicita mult timp și spațiu tipografic. În acest sens însă au vorbit cu elocvență, competență și admirație nedisimulată scriitorii Florin Muscalu, Valeriu Anghel și Alexandru Deșliu, distinsul cercetător și propagandist al valorilor vrâncene, Costică Neagu, președintele Asociației Personalului Didactic „Simion Mehedinți” din Focșani, Horia Dumitrescu, directorul Muzeului Vrancea și alți admiratori ai lui Vasile Țiroiu. Datele biografice esențiale au fost încredințate tiparului de către Costică Neagu în introducerea la lucrarea lui Vasile Țiroiu intitulată **Amintiri - cum am colaborat cu profesorul Simion Mehedinți**, apărută la Editura SAS Focșani, 1995, în cunoscuta serie „Biblioteca Asociației *Simion Mehedinți*” Omit motivat așadar repetarea unor date biografice cunoscute deja și voi apela la amintirile mele din copilărie, adolescență și tinerețe referitoare la omul de excepție Vasile Țiroiu.

Încă de când am început să cunosc lumea din jurul meu, i-am auzit pe părinții mei în casă vorbind despre Vasile Țiroiu în termenii cei mai admirativi și mai respectuoși cu putință, numele lui fiind constant asociat celui al lui Neculai Jechianu. Ambii, pe parcursul întregii lor vieți, au făcut cinste nu numai Ținutului Vrancei, unde și-au desfășurat cea mai mare parte a activității, ci și țării lor prin luminosul exemplu pe care l-au dat în permanență în complexa și rodnică lor activitate.

Ajutorul primit de părinții mei în repetate rânduri de la Vasile Țiroiu s-a răsfrânt apoi și asupra celorlalți membri ai familiei, în măsura în care toți cei șapte frați din familie ne străduiam să învățăm la diferite școli. Un sprijin substanțial l-a primit astfel un frate al meu, mai mare, Vasile D. Cotea, care a fost numit preot la Vidra. După cum eu însumi am fost susținut să intru la Școala Normală din Focșani, unde părinții mei țineau cu tot dinadinsul să merg; atât pentru că elevii beneficiau de anumite gratuități, cât și pentru faima școlii ca atare. Evenimentul intrării mele însă în această școală este, cum spuneam, strâns legat de contribuția lui Vasile Țiroiu. Deși trecusem probele principale cu calificative bune și foarte bune, am fost respins deoarece nu aveam voce. Admiterea cerea să poți cânta, atribut destul de relativ în paleta calităților mele. Cum însă pentru tatăl meu o nereușită era de neconceput, s-a decis să apeleze la ajutorul lui Vasile Țiroiu. Ajuns la acesta, care era în vizită la Neculai Jechianu, am asistat la următoarea scenă: Neculai Jechianu a pus mâna pe telefon și a vorbit cu directorul Școlii Normale, pe care îl cunoștea foarte bine. Acesta i-a explicat că nu prea știu să cânt, condiție sine qua non pentru un normalist. Văd și acum semnul făcut de Vasile Țiroiu către bonomul Neculai Jechianu care, cu un zâmbet șoltic i-a spus directorului: „*Primește-l dragă, că voi cânta eu în locul lui*” În urma unui hohot colectiv de râs, am reușit să devin elev al Școlii Normale din Focșani.

După intrarea mea la râvnita Școală am trăit următoarea surpriză. Într-una din zile a venit tata la mine și m-a luat în oraș pentru nu mai țin minte ce motiv. La un moment dat l-am văzut pe tata salutând

cu mult respect o doamnă încărcată cu câteva plase de legume, fructe și diverse alte alimente. Venea, pesemne, de la piață. La salutul tatei, doamna a răspuns: - *Mă bucur că te văd, nene Dumitrache. Cu ce treburi prin Focșani?* Tata m-a arătat pe mine și i-a explicat în câteva cuvinte povestea mea. - *Te-ai hotărât deci să-ți dai toți copiii la studii,* s-a exprimat doamna admirativ. Apoi a scos din poșetă o monedă de cinci lei și mi-a înmănat-o odată cu cel mai călduros zâmbet. După despărțire l-am întrebat pe tata cine-i acea doamnă. - *E Doamna Țiroiu,* mi-a explicat tata, *soția prefectului.* Dacă atunci nu m-am mirat de faptul că soția unui prefect își făcea ea însăși cumpărăturile, mai târziu am avut ocazia să cunosc alte realități, când treburile gospodărești ale soției prefectului de altădată erau considerate compromițătoare pentru agramatele soții ale noilor potentati comuniști, aprovizionați la domiciliu în sfidarea generală.

În timpul evenimentelor de dinainte de august 1944, familia Vasile Țiroiu s-a refugiat la Vidra, fiind găzduită de familiile Dumitrache Cotea (tatăl) și Zamfir Oancea (unchiul meu). În urma zvonurilor care începuseră să circule privitoare la abuzurile ostașilor din Armata Roșie față de fete și neveste, familia Țiroiu a fost ascunsă în locuri tainice, de către bunica mea (Ioana T. Cotea), care, pentru mai multă prudență, a îmbrăcat toată familia prefectului în haine vrâncenești.

Pentru a putea urma facultatea, eram obligat să dau diferențe de liceu, natural, pe baza unei aprobări de la Ministerul Învățământului; și în acest caz sprijinul a venit tot din partea lui Vasile Țiroiu.

După război a urmat pentru întreaga familie Țiroiu un calvar greu de imaginat. Din nefericire, mulți dintre oamenii din Bolotești sau din alte localități pe care Vasile Țiroiu i-a ajutat, sub diverse forme, s-au transformat deodată în dușmanii lui, alungându-l după colectivizare din propria sa casă de la Bolotești, confiscându-i-se întregul avut, inclusiv terenul agricol și viticol. Îndurerat și desprins forțat de tot ce i-a fost mai drag în viață, Vasile Țiroiu s-a retras la o soră a sa la București, în casa

căreia a decedat în anul 1976, după îndelungate lipsuri și oprimări de tot felul.

Chiar și în anii de grele cumpene și restricții materiale în care a trăit după ce a fost alungat din Bolotești, și-a continuat activitatea literară și cea de cercetare care l-au atras din totdeauna. Încă din anul 1916, scrisese cartea **Bătrânii** apărută la Editura Socec, București. În anul 1929 a publicat lucrarea de îndelungă cercetare **Criza viticolă în noua ei înfățișare**, iar în anul 1968 editează, împreună cu Dinu Chivu, scrierea **Călătorind prin Vrancea**, un fel de baladă a dorului pentru străvechile ținuturi ale Babei Vrâncioaia. Puternic atașat de meleagurile natale, a întreprins și realizat monografia **Satul Boloteștii Putnei - din trecut și până azi**, apoi lucrarea de interes viticol **Istoricul Podgoriei Putnene**, ambele lucrări rămase în manuscris, deși istoricul C. C. Giurescu le apreciasse în mod deosebit. Ultima carte care-i poartă numele, menționată în partea introductivă, este o culegere de amintiri, apărută în anul 1995, deci postum, datorită neobositului său admirator vrâncean Costică Neagu. Merită menționat faptul că una din lucrările sale de bază privind Ținutul Vrancei și, cu precădere, localitatea Bolotești și împrejurimile sale, a fost mult mai amplă și bogat documentată. Predată Editurii Meridiane în anul 1967, a fost considerabil redusă de niște editori preocupați doar de aspectele turistice ale Vrancei. Ciuntirea lucrării l-a îndurerat mult pe autor, așa cum singur declară într-o anexă a unui exemplar. Pentru ca cititorii din prezent și din viitor să se poată edifica complet asupra sentimentelor de adânc atașament față de locurile natale de care a fost animat Vasile Țiroiu când a scris această lucrare, redau dedicația autorului, cu un an înaintea morții, către niște prieteni: *„Tinerilor mei prieteni, Țița și Teodor Z. Oancea, le ofer cu drag această carte de drumeție în Vrancea, pe care am scris-o în mohorâte zile de bejenie și stăpânit mereu de amintirea locurilor unde m-am născut și am trăit. Doresc ca în clipe de răgaz ei să-i răsfoiască aceste pagini; citind și parcurgând*

cu mintea drumurile și străvechile sate ale Babei Vrâncioaia, ei vor afla la tot pasul inima și gândurile celui ce a scris”

Spuneam anterior că Vasile Țiroiu a fost unul dintre cei mai autentici vrânceni ai vremii sale prin atașamentul său față de aceste meleaguri. Mulți tineri de condiție socială modestă, dar dornici să studieze sau să se afirme în diverse domenii de activitate, au primit sprijinul permanent și dezinteresat al lui Vasile Țiroiu. Referitor la acest fapt îmi vine în minte o întâmplare dureroasă. Georgel Țiroiu, fiul lui Vasile Țiroiu, era student la Iași. În anul 1946 avusese loc în capitala Moldovei o adunare a studenților din județul Putna. Unul dintre vorbitorii de la acea adunare, al cărui nume nu merită pomenit nici măcar în somn, s-a ridicat la un moment dat și l-a *demasc*at pe Georgel Țiroiu ca fiind fiu de boier, cerând public să fie exclus din facultate. Toți cei prezenți atunci acolo au încercat un sentiment de adâncă reprobare, deoarece cel care se afișase ca demascator al „boierului” Georgel Țiroiu nu era altul decât un fiu de suflet al prefectului putnean, care fusese ajutat de acesta începând de la cea mai fragedă vârstă și trecut apoi prin diverse școli pentru a-și face o situație. Exemplul este adânc grăitor pentru criza morală trăită de majoritatea poporului nostru odată cu invadarea barbariei roșii dinspre Răsărit. Aș mai menționa faptul că fiul lui Vasile Țiroiu a plecat o lungă perioadă în Germania, de unde s-a întors după evenimentele din 1989, pentru a reface casa părintească din Bolotești. Și-a împlinit admirabil visul, făcând din casa locurilor de odinioară un mic paradis, omagiu tatălui împătimit de acele meleaguri, omagiu propriei copilării. Numai că nu mult timp după revenirea în țară, un absurd accident l-a rupt pentru totdeauna de viață.

Mă înclin cu adâncă dragoste și admirație, cu pioșenie memoriei acestei figuri de excepție, adevărat model uman și emblemă a locurilor vrâncene - VASILE ȚIROIU.